

חדיד, ראש עיריית רמאללה ואח'

על ידי ב"כ עוה"ד ידין עילם ו/או ניצן אילני ואח'

משדרות רוטשילד 4 תל אביב יפו, 66881

טל': 03-5606080 ; פקס: 03-5606083 ; דוא"ל: yadin@velaw.co.il

העותרים

נגד

1. המפקד הצבאי לאזור יהודה ושומרון

2. היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון

על ידי פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

טלפון: 02-6466590 ; פקס: 02-6467011

המשיבים

הודעה מעדכנת מטעם המשיבים

בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד, ולקראת הדיון הקבוע בעתירה, מתכבדים המשיבים 1-2 (להלן: **המשיבים**) להגיש הודעה מעדכנת מטעמם.

1. כזכור, עניינה של העתירה דנן, בהסרת הגבלות תנועה מתושבים פלסטינים מלעבור דרך מעבר הממוקם על קטע כביש 466 אשר מחבר בין רמאללה ואל-בירה – לבין כביש 60 (להלן: **מעבר ה-DCO** או **המעבר**).

2. למען הסדר הטוב, יפורטו תחילה עיקרי העמדות שהוצגו על ידי המשיבים לאורך ההליך, וכן עמדת העותרים כפי שהוצגה בתגובתם מיום 7.6.16. לאחר מכן, תוצג עמדת המשיבים העדכנית, בהתייחס לטענות שהעלו העותרים בתגובתם.

עמדות המשיבים לאורך ההליך

3. במסגרת תגובתם המקדמית לעתירה, פירטו המשיבים כי בהגבלת התנועה דרך מעבר ה-DCO עומדים טעמים ביטחוניים ותחבורתיים-בטיחותיים כבדי משקל, ושעמדת גורמי המקצוע היא שניתן יהיה לפתוח – במצב הביטחוני העדכני, נכון למועד הגשת התגובה המקדמית – את מעבר ה-DCO לתנועה חופשית של האוכלוסיה הפלסטינית, בכפוף להסדרת צומת מס' 90.

4. ביום 14.12.14 עדכנו המשיבים את בית המשפט הנכבד על ההחלטה לאפשר כניסה חופשית לרמאללה דרך מעבר ה-DCO לכלל הרכבים הפרטיים הפלסטינים, עוד בטרם ביצעו העבודות בצומת מס' 90. באשר ליציאה מרמאללה דרך מעבר ה-DCO לכלל הרכבים הפרטיים הפלסטינים, עדכנו המשיבים כי זאת תתאפשר לאחר הסדרת צומת מס' 90 (להלן: **הצומת**).

5. בהודעה מיום 15.3.15, עדכנו המשיבים כי לשם שיפור הכניסה לעיר רמאללה וקיצור זמן ההמתנה לכניסה לעיר רמאללה דרך מעבר ה- DCO, נוסף באחרונה נתיב כניסה נוסף, הפתוח לכלל הרכבים הפלסטינים המבקשים להיכנס לעיר רמאללה דרך המעבר. עוד עדכנו המשיבים כי הוחלט על שינוי בתכנון המתארי של הצומת, כך שהוא ינוהל באמצעות מערכת רמזורים. בהקשר זה עדכנו המשיבים כי השינוי צפוי לקצר את תהליך התכנון, ואת משכם של הליכי הבינוי והתשתית בצומת. נמסר, כי הצפי הוא שתכנון הצומת המרומזר יסתיים בשבועות הקרובים ובעקבותיו ניתן יהיה להעריך את משכן של עבודות התשתית בצומת. לבסוף עדכנו המשיבים כי אושר פרויקט לפתיחת היציאה הצפונית לביתין, אשר תאפשר מעבר ישיר לרמאללה חלף תנועה בצומת "גבעת אסף", במעורבות ה-USAID. נמסר, כי מהלך זה צפוי להפחית את נפח התנועה בכביש מס' 466 ולהקל על תנועת האוכלוסיה הפלסטינית.

6. בהודעתם מיום 5.5.15, עדכנו המשיבים כי תהליך תכנון צומת מס' 90, צפוי להסתיים עד לסוף שנת 2015 ועבודות הצומת ונגזרותיהן צפויות להתבצע במהלך החציון הראשון של שנת 2016, בכפוף לאישור התקציב לשנה זו. באשר לאפשרות לפתיחת מעבר ה-DCO עוד בטרם הסדרת הצומת, עדכנו המשיבים כי לאור הערכת המצב, מתאפשרת יציאת כלי רכב פרטיים דרך מעבר ה-DCO בשעות הלילה, החל מהשעה 22:00 ועד השעה 06:00. עוד פירטו המשיבים אודות הפרוייקט לפתיחת החסם ממרחב ביתין אל העיר רמאללה, המעניק חלופה משמעותית לתנועה באזור רמאללה (להלן: **צומת ביתין**). במסגרת הודעתם, הבהירו המשיבים כי פתיחת המעבר תיעשה בכפוף להערכת מצב ביטחונית עיתית לבחינת מידת השפעת מהלך זה על הביטחון, הבטיחות ומשטר התנועה במרחב.

7. ביום 16.7.15, עקב פניית העותרים לאור סגירת מעבר ה- DCO לכלל האוכלוסייה הפלסטינית, למעט אח"מים, עדכנו המשיבים במכתבם לעותרים כי מפלס הסיכון הביטחוני בגזרה הרלבנטית עלה במידה ניכרת. בשל כך, נמצא צורך ביטחוני בהשבת מגבלות התנועה על כנן, כפי שאלה עוצבו בשנים האחרונות. המשיבים ציינו כי אפשרות פתיחת המעבר, בהתאם להערכת המצב הביטחונית, תיבחן בהמשך באופן עתי.

8. בהודעתם מיום 24.12.15, עדכנו המשיבים כי מתרחשת הסלמה ביטחונית באזור יהודה ושומרון בכלל, ובאזור מושא העתירה בפרט. בתוך כך פירטו המשיבים, כי כחלק מגל ההסלמה הנוכחי, בוצעו במרחב בנימין בלבד עשרות אירועי הפרות סדר, וכן מספר אירועי טרור קשים אשר גבו את חייהם של שני אזרחים וחייל, וכן הובילו לפציעתם של 11 אזרחים ו-17 חיילים. עוד פירטו המשיבים במסגרת אותה הודעה כי חרף המצב הביטחוני, כוחות הביטחון פועלים לשימור הסדר התנועה במעבר ה- DCO כפי שפורט בהודעות הקודמות, למעט בעת סגירות זמניות של המעבר בעת הפרות סדר.

בנוסף, עדכנו המשיבים כי העבודות להסדרתו הבטיחותית של צומת ביתין נסתיימו ביום 9 לספטמבר 2015 וכי התנועה בצומת חופשית ומתנהלת ללא כל הגבלה. ביחס לצומת מס' 90, עדכנו המשיבים כי למרות התדרדרות המצב הביטחוני באזור מושא העתירה,

נמשכות העבודות להסדרה בטיחותית של הצומת. במהלך העבודות להסדרת הצומת אף הוחלט על הרחבת הפרויקט, כך שיכלול הסדרה משולבת של התנועה בכביש מס' 60, המוביל לכפר בורקה ואשר קיימת אף בו מגבלת תנועה כיום.

9. בהודעתם מיום 22.5.16 (להלן: **הודעת המדינה האחרונה**), עדכנו המשיבים כי ההסלמה במצב הביטחוני, הן באזור יהודה ושומרון בכלל הן בגזרת חטיבת בנימין, ממשיכה. בפרט, צוין כי אירעו מספר פיגועים חמורים נוספים, באזור מעבר ה- DCO ובדרך המובילה מהמעבר. חרף ההסלמה במצב הביטחוני, צוין כי כוחות הביטחון ממשיכים לפעול לשימור הסדר התנועה הקיים במעבר ה- DCO, למעט כאשר עולה צורך בטחוני לסגור את המעבר באופן זמני בשל אירועים ביטחוניים נקודתיים. הכניסה לפלסטינים לעיר רמאללה דרך המעבר חופשית בכל שעות היממה. היציאה מרמאללה דרך המעבר חופשית בין השעות 22:00 בלילה ו - 6:00 בבוקר, זאת למעט לכלי רכב המשמשים להסעה והובלה מסחרית מונית, אוטובוסים ומשאיות. מהשעה 6:00 בבוקר ועד השעה 22:00 בלילה, היציאה דרך המעבר מותרת אך ורק לבעלי אישורי VIP, למחזיקי אישורים עסקיים, לנציגי ארגונים בינ"ל העובדים במרחב ולנציגי חברות כלכליות מסוימות.

לכן, בהודעת המדינה האחרונה טענו המשיבים כי נוכח המצב הביטחוני הנוכחי, פתיחה מוחלטת של מעבר ה- DCO - שלא תחת המגבלות הביטחוניות שהוטלו במעבר - מסכנת את חיי החיילים המאיישים את המעבר ואת חיי הישראלים העושים שימוש בציר. זאת, בהתחשב בכך שלאוכלוסייה הפלסטינית זמינים צירי תנועה נוספים המאפשרים את תנועתם במרחב.

ביחס לעבודות בצומת מס' 90 עדכנו המשיבים בהודעת המדינה האחרונה, כי בשים לב לנסיבות המצב הביטחוני ולהיעדר ההיתכנות לפתיחת הציר לתנועה חופשית, במשולב עם שיקולי זמינות ותעדוף המשאבים והתקציב לעבודות הפיתוח התעבורתי באזור יהודה ושומרון, בשלב זה לא קיים צפי למועד מימושן של עבודות הפיתוח בצומת. ככל שיהיה שינוי במצב הדברים המתואר – הן מבחינה ביטחונית והן מבחינה משאבית, יוחל בביצוע העבודות בצומת מס' 90. עוד הודגש, כי בכל מקרה, הגם שעבודות הפיתוח הן בבחינת תנאי חשוב לפתיחת מעבר ה- DCO, הרי שהן לא מחייבות את פתיחת המעבר.

תגובת העותרים להודעת המדינה האחרונה

10. ביום 23.5.16, לאחר הגשת הודעת המדינה האחרונה, ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד כדלקמן:

1. העותרים יגישו תגובה מטעמם תוך 14 יום ובה יודיעו האם, לנוכח האמור בהודעה המעדיכנת מטעם המשיבים, יש להורות על מחיקתה של העתירה תוך שמירת טענות הצדדים.

2. ככל שיעמדו על העתירה, העותרים יעדכנו בתגובתם אילו סעדים מבין אלה שהתבקשו עודם שנויים במחלוקת.

11. ביום 7.6.16 הגישו העותרים תגובה מטעמם להודעת המדינה האחרונה. בתגובתם טענו העותרים כי יש להותיר את העתירה תלויה ועומדת, וכן ביקשו לקיים דיון המשך בעתירה בפני בית המשפט הנכבד. לטענת העותרים, המשיבים חזרו בהם מהתחייבותיהם מול בית המשפט הנכבד במסגרת ההליך דנן, וכי המצב הבטחוני הנזיל באזור מושא העתירה מהווה "תירוץ", כלשונם, לאי ביצוע העבודות.

12. ביום 8.6.16 ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד כדלקמן:

**"העתירה תידון בפני הרכב תוך כחצי שנה.
המשיבים יגישו הודעת עדכון שבעה ימים לפני מועד הדיון
שייקבע."**

13. משסקרנו את השתלשלות האירועים בהליך, נציג עתה את עמדת המשיבים העדכנית, תוך התייחסות לטענות שהעלו העותרים בתגובתם מיום 7.6.16.

עמדת המשיבים

14. המשיבים ישובו ויטענו, כפי שטענו אף בהודעת המדינה האחרונה, כי העתירה התייתרה, ויש לדחותה או לחלופין למחקה. זאת, הן נוכח המצב הביטחוני, כפי שפורט בהודעות הקודמות ואף יפורט להלן; הן נוכח השינויים שכבר נעשו עד כה במשטר התנועות במעבר DCO עצמו ובסביבותיו במהלך השנים האחרונות.

15. כאמור, מזה תקופה מצוי אזור יהודה והשומרון, ובפרט גזרת חטיבת בנימין, בהסלמה בטחונית. במסגרת ההסלמה אירעו מספר פיגועים וניסיונות פיגוע באזור מושא העתירה, ובפרט במחסום DCO עצמו, וזאת לרבות אירועים שאירעו בעת האחרונה ממש. כך למשל, **ביום 31.10.16 אירע פיגוע חמור במחסום DCO במהלכו ביצע שוטר המשרת במנגנוני הביטחון הפלסטיניים ירי מנשק אוטומטי תקני לעבר חיילים שאיישו את המחסום**. כתוצאה מהירי נפצע חייל אחד באורח קשה, ושני חיילים נוספים נפצעו באורח קל (להלן: **פיגוע הירי**).

16. פיגוע הירי מצטרף לשורה של אירועים בטחוניים שאירעו במחסום, כפי שפורטו בהודעת המדינה האחרונה. יובהר, כי מבחינות מסוימות, פיגוע הירי הוא האירוע החמור ביותר בשרשרת האירועים שאירעו באזור מושא העתירה מאז הגשתה. היינו, **ההסלמה הביטחונית באזור מושא העתירה נמשכת גם בימים אלה ביתר שאת, ומשפיעה הן על היערכות הכוחות באזור והצעדים הננקטים על ידם, הן על היכולת לקדם מימושן של תכניות באזור**.

17. על אף המציאות הבטחונית המורכבת השוררת בעת הזו באזור מושא העתירה, מבצעים המשיבים מאמץ לאפשר שגרת חיים תקינה, ולספק ככל הניתן פתרונות תעבורתיים יעילים לכניסה ויציאה מהעיר רמאללה. נזכיר בהקשר זה, כי למפקד הצבאי באזור ולרשויות המינהל האזרחי באזור עומדת הזכות לנהל את השטח שבאחריותם, לרבות תעדוף השימוש בתשתית התעבורתית הקיימת ובמשאבי הפיתוח המוקצים לה, זאת כל עוד הם פועלים במתחם הסבירות ובאופן מידתי. יפים לעניין זה דבריו של כב' השופט פוגלמן בבג"ץ 2150/07 **עלי אבו צפיה נ' שר הביטחון** (פורסם באר"ש, 29.12.09) כדלקמן:

"תקנה 43 מטילה על המדינה הכובשת, באמצעות המפקד הצבאי, את החובה "להבטיח במידת האפשר את הסדר והחיים הציבוריים". חובה זו מבטאת את שליטתו של המפקד הצבאי בשטח והיא נובעת "מהיותו מופקד על שמירת שלום הציבור באזור" (בג"ץ 2612/94 **שעאר נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון**, פ"ד מח(3) 675, 679 (1994) (להלן: עניין שעאר)). המפקד הצבאי אמון, אם-כן, על אכיפת החוק באזור ועל שמירת הסדר הציבורי (בג"ץ 3933/92 **ברכאת נ' אלוף פיקוד המרכז**, פ"ד מו(5) 1, 6 (1992) (להלן: עניין ברכאת)), ולצורך זה, מקנה לו המשפט הבינלאומי המינהגי וההסכמי זכות לפעול להבטחת שימור שליטתו בשטח. זאת, תוך שימוש באמצעים המתאימים (עניין טאהה, בעמ' 64; כן השוו: דיני מלחמה, בעמ' 216).

וראו גם בג"ץ 393/82 **ג'מעית אלמסאוליה נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון** פ"ד לז(4) 785 (1983).

18. המשיבים סבורים כי בשינויים התעבורתיים שבוצעו מאז הגשת העתירה, לרבות הסרתו לצמיתות של החסם בצומת ביתין וההקלות במשטר התנועות במחסום DCO עצמו; וכן בתוכניות הפיתוח להמשך, לרבות התכנית המאושרת לשדרוג צומת מס' 90; יש משום שיפור משמעותי ביחס למצב התעבורתי במועד הגשת העתירה.

19. יצויין, כי העותרים מלינים על אי-פתיחת מחסום DCO באופן מוחלט לתנועת כלל כלי הרכב בכל שעות היממה; ואולם, העותרים לא התייחסו להקלה המשמעותית שהתרחשה מאז הוגשה העתירה דנן, וכן לצעדים דוגמת פתיחת ציר ביתין-רמאללה, על כל המשתמע משינויים אלה. תחת זאת, העותרים טוענים בכלליות כי "לא די במה שנעשה".

יובהר, כי המשיבים אינם מתנערים מביצוע התכנון של צומת מס' 90, תכנון שכבר הושלם כאמור; אולם, מועד הביצוע למימוש התכנית אינו בסדר עדיפות גבוה בשלב זה, החלטה הנתונה לשיקול דעתו של המפקד הצבאי, וזאת בגין המצב הבטחוני השורר במקום בעת הזו.

20. זאת ועוד, נבקש להתייחס לטענת העותרים לפיה אין לתלות את קבלת ההחלטות ביחס לתושבים פלסטיניים ובהחלטה לבצע עבודות במצב הבטחוני הנתון, שכן מצב בטחוני

הינו דבר נזיל המשתנה באופן תכוף ופתאומי ולכן לא יכול להיות "תירוץ" לאי-ביצוע העבודות. לטענה זו נשיב, כי תמונת המצב הביטחוני במרחב מלמדת על פיגועים חוזרים ונשנים, בגדר מודוס קבוע ומסוכן של פעילות חבלנית עוינת. תימוכין לכך ניתן למצוא ברשימת האירועים הביטחוניים המתועדים על ידי החטיבה המרחבית "בנימין", המצורפת להודעה זו.

רשימת האירועים הביטחוניים המתועדים על ידי החטיבה המרחבית "בנימין", עדכנית ליום 29.11.16, מצורפת ומסומנת המ/1.

21. משכך, אין לטעון כי מדובר במצב בטחוני נזיל, ובוודאי שהדבר אינו משמש "תירוץ" עבור המשיבים להתחמקות מביצוע חובותיהם במסגרת תפקידם. בהתחשב בהסלמה הניכרת באזור מושא העתירה, ברי כי שיקול דעתם של המשיבים, לרבות החלטתם לשמור על משטר התנועה הנוכחי במחסום DCO וכן לדחות את מימוש התכניות ביחס לצומת מס' 90, הוא סביר וראוי בנסיבות העניין.

סיכום

22. עמדת המשיבים היא, כי דינה של העתירה להידחות בהעדר עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד בהחלטה שלא לפתוח לעת הזו את מעבר ה-DCO לכל תושב, בנסיבות שפורטו לעיל.

23. לחלופין, יש להורות על מחיקת העתירה. המשיבים פועלים באופן סביר ומידתי בהתחשב במציאות הבטחונית המורכבת, אשר לצערנו, הסלימה במהלך החודשים האחרונים באזור יהודה ושומרון בכלל, ובאזור מושא העתירה בפרט. הותרת הסדר הביניים המקל במעבר ה-DCO על אף ההסלמה הבטחונית, תוך שמירת התנועה החופשית ללא מגבלה בחסם ביתין ובכבישים נוספים, יש בהם, לשיטת המשיבים, כדי ליתן מענה הולם לצרכים שבבסיסו של הסעד המבוקש בעתירה לעת הזו.

24. לתמיכה בעובדות המפורטות בתגובה זו מצורף תצהירו של סא"ל דהן שגיב, קצין האג"ם באוגדה המרחבית לאזור יהודה ושומרון.

היום, כ"ח בחשוון תשע"ז

29 בנובמבר 2016

אבינעם סגל-אלעד, עו"ד

סגן בכיר א' בפרקליטות המדינה